

เล่าเรื่อง

เมืองปัตตานี

วัน มะโรหบุตร

แปลจาก HIKAYAT PATTANI :
Story of PATTANI
ของ A. TEEUW และ D.K.
WYATT

ภาคที่ ๑ ตอน ๑

ด้วยนามแห่งอัลลอฮผู้ยิ่งใหญ่ด้วยเมตตาผู้
ยิ่งใหญ่ด้วยความปรานีเสมอ

เมืองปัตตานี คารุสสลาม* ตาม
คำบอกเล่าของคนก่อน ๆ มานัน เป็น
ดังนี้

คารุสสลาม = ดินแดนแห่งสันติ

๓๔ รุสมิแล

ภาคที่ ๑

เดิม เจ้าเมืองซึ่งครองเมือง โก-
ตามหาลิษัย (Kota Maligai) ชื่อว่า
พญาท้าว กรุบ มหาชนะ มีโอรสองค์
หนึ่ง ชื่อว่า พญา ท้าว อันตารา เมื่อ
พญา ท้าว กรุบ มหาชนะ ถึงแก่กรรม
พญา ท้าว อันตารา ก็ขึ้นครองเมือง
แทนบิดา เรียกนามว่า พญา ท้าว นก-
กะพา

พญา ท้าว นกกะพา นั้น ชอบ
การล่าสัตว์เป็นประจำ วันหนึ่งเมื่อพญา
ท้าว นกกะพา ออกว่าราชการเมือง
พระองค์ก็ได้ตรัสถามบรรดาข้าราชการ
พาร ที่ล้อมล้อมพระองค์ว่า “เราได้ยิน
ว่า ในป่าชายทะเลเมืองเรา มีสัตว์
ต่าง ๆ มากจริงหรือ” บรรดาข้าราชการ
บริพารทั้งหลายก็ทูลตอบ “ข้าพระองค์
ทั้งหลายได้ทราบมาดั่งนั้น พะยะคะ”
พญา ท้าว นกกะพา จึงตรัสว่า “ถ้า
เช่นนั้น เราจะออกล่าสัตว์ป่าริมทะเล
สักครั้ง ขอให้ท่านเตรียมป่าวไพร่
ไว้พรั่งนี้เราจะออกเดินทาง” บรรดา
ข้าราชการบริพารทั้งหลายก็รับคำ

ครั้นวันรุ่งขึ้น พญา ท้าว นกกะพา
ก็เสด็จนำข้าราชการบริพารและป่าวไพร่
ออกจากเมืองมายังป่าริมชายทะเล เมื่อ
มาถึงก็ให้ป่าวไพร่จัดสร้างพลับพลา

เมื่อพลับพลาเสร็จ พระองค์ก็เสด็จประ-
ทับ พร้อมบรรดาข้าราชการบริพาร ครั้น
แล้วพระองค์ก็รับสั่งให้ป่าวไพร่ ออก
หารอยเท้าสัตว์ เมื่อป่าวไพร่ ออกไปดู
แล้วก็กลับมากกราบทูลว่า ได้เห็นรอย
เท้าของสัตว์ต่าง ๆ มากมาย พระองค์
จึงตรัสว่า “พรั่งนี้เราจะได้ออกล่าสัตว์
ตั้งแต่เช้าทันที”

พอถึงเวลารุ่งเช้า ป่าวไพร่ก็จัด
การ จึงปวง ดึกแล้ว พระองค์ก็รับสั่ง
ให้เข้าไปไล่ต้อนสัตว์ออกจากป่า บรร-
ดาป่าวไพร่เข้าไปเพื่อจะไล่ต้อนสัตว์
ป่าตามคำรับสั่งตั้งแต่เช้าจนถึงตะวัน
คล้อยก็ไม่มีสัตว์ป่าออกให้จับ ทำให้เจ้า
เมืองอึดจรรยาใจมาก จึงสั่งให้ปล่อยสุนัข
ไล่เนื้อของพระองค์ บรรดาป่าว
ไพร่ก็ปล่อยสุนัขออกไปตามรับสั่ง
เมื่อปล่อยสุนัขไปแล้วสักสองชั่วโมง
เศษก็ได้ยินสุนัขเห่า เจ้าเมืองพร้อม
ด้วยบรรดาป่าวไพร่ก็เสด็จไปยังที่ได้
ยินสุนัขเห่านั้น เมื่อเสด็จไปถึงที่แห่ง
หนึ่งก็เจอบรรดาป่าวไพร่ที่ติดตาม
มา พระองค์จึงตรัสว่า “สุนัขของเรา
เห่าอะไรหรือ” ป่าวไพร่ก็กราบทูลว่า
ในป่าตรงนั้นมีกระเจงควั่งหนึ่งตัว
โตขนาดแพะ ขนมีสีขาวสะอาดสวย
งามมาก เมื่อสุนัขไล่ออกมาถึงริมทะเล
นั้น กระเจงควั่งนั้นก็แสดงปาฏิหาริย์หาย
ไป เจ้าเมืองก็เสด็จไปยังที่ตรงนั้น
ก็พบ กระเจงควั่งหลังหนึ่ง มีชายแก่คน
หนึ่งกำลังซ่อนกึ่งอยู่ในน้ำ จึงรับสั่งให้
ป่าวไปถามชายคนนั้นว่าเขามาจากไหน
เดิมเป็นคนที่ไหน ป่าวคนนั้นจึงเข้า
ไปถามชายผู้นั้น ชายแก่ผู้นั้นกราบทูล
ว่า “ข้าพระองค์นี้ ก็เป็นข้าของพระองค์
เช่นกัน แต่เดิมข้าพระองค์อยู่ในเมือง
โกตามหาลิษัย เมื่อสมเด็จพระอัยกา
ของพระองค์จะเสด็จไปยังอยุธยา
นั้น ข้าพระองค์ก็ตามเสด็จท่านจะไปอยุธยา-

ขาดด้วย แต่เมื่อมาถึงที่นี้ข้าพระองค์
เกิดป่วยลงไม่สามารถจะเดินทาง
ไปกับกองทัพด้วย เขาจึงหึงข้าพระองค์
ไว้ ณ ที่นี้” เจ้าเมืองจึงตรัสถามว่า
“เจ้าช่ออะไร” ชายแก่ผู้นั้นก็กราบทูล
ว่า “ข้าพระองค์ชื่อ เจ๊ะตานี พะยะคะ”
ครั้นแล้วเจ้าเมืองก็พาบรรดาป่าวไพร่
กลับไปยังพลับพลที่ประทับ

ในคืนวันนั้นเจ้าเมืองจึงปรึกษา
กับบรรดาข้าราชการบริพารทั้งหลายว่า
พระองค์ก็คิดจะสร้างเมืองครั้งที่ ๑ กระจง
หายไป ให้ส่งป่าวไพร่กลับไปยังเมือง
โกตามหาลิขัยและลานช้าง (Lancang)
ตามชาวเมืองให้ลงมาช่วยสร้างเมือง
ตามประสงค์ เมื่อพระองค์ สั่งเสร็จก็
เสด็จกลับไปยังเมืองโกตามหาลิขัย

ครั้นต่อมาประมาณสักสองเดือน
งานสร้างเมืองใหม่ก็แล้วเสร็จ เจ้าเมือง
ก็เสด็จย้ายลงมายังเมืองใหม่ เมืองนั้น
พระองค์ให้ชื่อว่า เมืองปัตตานี ดารุส-
สลาม ณ ท่าชายทะเล ตรงที่กระจง
หายไปคือตรงประตูช้าง (Pintu
Gajah) ถัดไปทางใต้ของบ้านดี และ
ตรงทำนายนั่นเอง เป็นท่าที่เจ๊ะตานี
ขึ้นลงจากทะเลไปซ่อนกึ่งและล่าสัตว์
ของเขา เมืองนั้นจึงมีคนส่วนมาก
เรียกตามชื่อของ เจ๊ะตานี และสร้างขึ้น
ตรงกับที่ ๑ กระจงหายตัวไป นั่นเอง

๒

ต่อมาเป็นเวลาหลายปีที่ พญา
ท้าวเนกกะพา ได้ครองเมืองมา พระ-
องค์มีบุตรธิดาสามพระองค์ คือ โอรส
องค์แรก ชื่อว่า กรูบ พิชัย ภายหน้า
คนกลางเป็นธิดา ชื่อว่า ตนกุมหาชัย คน
สุดท้ายเป็นโอรสชื่อ มหาชัย ภายหลัง
ครั้นต่อมา พญา ท้าวเนกกะพา
เกิดเป็นโรคผิวหนังแตกกระแหง เป็น
ผลทั่วไป ได้ให้หมอและโหร มารักษา
หลายคนก็ไม่หาย ยิ่งเวลานาน โรคของ

พระองค์ก็ยิ่งกำเริบและเจ็บปวดมาก
พระองค์จึงตรัสสั่งให้ บันดา รา (Ben-
dahara-ผู้สำเร็จราชการ) ให้ป่าว
ประกาศแก่ชาวเมืองทั้งหลายว่า ผู้ใด
สามารถรักษาโรคของพระองค์ให้หาย
ได้ พระองค์จะแต่งตั้งให้เป็นบุตรเขย
บันดาราจักแต่งตั้งให้ป่าวไพร่ ออกตี
ฆ้องป่าวประกาศไปยังที่ต่าง ๆ
จนกระทั่งเดินผ่านมาหน้าหมู่บ้านชาว
(เมือง) ปาไซ ซึ่งเป็นหมู่บ้านอยู่ใกล้
บ้านเบรอ (ตำบลตะลุโบะเดียนี่) ใน
บรรดาชาวปาไซเหล่านั้น มีบุคคลผู้
หนึ่งชื่อ เช็ค (ชัชกุ) ชาอิด เมื่อได้ยิน
คนตีฆ้องป่าวประกาศมาใกล้บ้านของ
ตนก็เดินจากบ้านลงมายังประตูรั้ว และ
ยืนดูอยู่ที่ประตูรั้ว ครั้นคนตีฆ้องผ่าน
มาหน้าประตูจึงร้องถามไปว่า “มีเหตุ
อะไรหรือ ท่านจึงเดินตีฆ้องมาเช่นนี้”
พนักงานตีฆ้องก็ตอบว่า “ท่านไม่รู้
หรือว่า ท่านเจ้าเมืองของเรากำลังป่วย
เป็นโรคผิวหนังแตกกระแหงทั้งหมอและ
โหร ได้เข้าไปรักษาโรคนี้หลายคน
แล้วยังไม่หายได้ ถ้าผู้ใดสามารถรักษา
โรคของพระองค์ให้หายได้ พระองค์ก็
จะยกขึ้นเป็นเขย” เมื่อเช็คชาอิด ได้ฟัง
เช่นนั้นจึงกล่าวว่า “การที่จะได้เป็นเขย
เจ้าเมืองนั้น ข้าไม่ปรารถนา แต่ถ้าเจ้า
เมืองยอมที่จะเข้ารับนับถือศาสนา
อิสลามของเราแล้ว เราก็จะรับอาสา
รักษาให้ได้”

เมื่อพนักงานตีฆ้องได้ยินดังนั้น
ก็รีบกลับไปเข้าหาดำมะรง (ตำแหน่ง
แม่ทัพ) แจ้งข้อความดังที่ เช็ค ชาอิด
บอกนั้นให้ดำมะรงทราบ เมื่อดำมะรง
ทราบก็รีบไปพบบันดาราแจ้งเรื่อง
ตามที่พนักงานตีฆ้องบอกให้บันดา-
ราทราบ เมื่อบันดาราทราบก็รีบเข้า
เฝ้าเจ้าเมืองในพระราชวัง กราบทูลดัง
ที่ดำมะรงบอก พระองค์จึงรับสั่งบัน-

ดารา เรียกชาวปาไซ คนนั้นเข้าเฝ้า
โดยเร็ว

บันดาราที่สั่งให้คนไปเชิญ เช็ค
ชาอิด เข้าเฝ้ายังพระราชวัง เมื่อเช็ค
ชาอิด เข้ามาเฝ้า พระองค์ก็รับสั่งถาม
เช็ค ชาอิดว่า “ท่านว่า ท่านสามารถ
รักษาโรคของเรา จริงหรือ” เช็คชาอิด
กราบทูลว่า “ถ้าหากพระองค์ยอมรับ
นับถือศาสนาอิสลามแล้วข้าพระองค์
ก็ยอมรับรักษาโรคของพระองค์ได้”
เจ้าเมืองได้ยินดังนั้นก็ตรัสว่า “ถ้าเมื่
ท่านรักษาโรคของเรานี้ให้หายได้
แล้ว ท่านต้องการอย่างไรเราก็ยอม
ปฏิบัติทุกอย่าง”

เช็ค ชาอิด ก็ขอให้พระองค์ให้
คำมั่นสัญญา ซึ่งพระองค์ก็ยินยอม ใน
วันนั้นเช็ค ชาอิด ก็เริ่มรักษาโรคของ
พระองค์ทันที เช็ค ชาอิดพักอยู่ในวัง
เจ็ดวัน โรคของเจ้าเมืองก็เริ่มทุเลาลง
จนสามารถออกว่าราชการเมืองได้ เมื่อ
เห็นว่าโรคของพระองค์ทุเลาลงมาก เช็ค
ชาอิดก็กลับไปยังบ้านเรือนของตน ต่อ
จากนั้นไม่กี่วันโรคของเจ้าเมืองก็หายแต่
เจ้าเมืองหาได้ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาไว้
ต่อเช็ค ชาอิดไม่ คงเฉยเสีย

ต่อมาราวสักสองปี เจ้าเมืองก็
เริ่มมีอาการป่วยเป็นโรคเดิมอีก พระองค์
ก็ตรัสสั่งให้เชิญ เช็ค ชาอิดมาเฝ้าอีกเมื่อ
เช็ค ชาอิด มาเฝ้าพระองค์ จึงรับสั่งกับ
เช็ค ชาอิดว่า “ท่านจงรักษาโรคของเรา
อีกครั้งเถอะ เมื่อโรคหายแล้วเราก็จะ
ตามคำร้องของท่าน” เช็ค ชาอิดจึง
กราบทูลว่า “ถ้าหากพระองค์รับรองจะ
ปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้แก่ข้าพระองค์
แล้วข้าพระองค์ก็ยอมจะรักษาโรคของ
พระองค์อีก แต่ถ้าพระองค์ไม่ยอมปฏิบัติ
ตามสัญญา ข้าพระองค์ก็ไม่อาจจะรักษา
โรคของพระองค์ได้” เจ้าเมืองก็ตรัส
รับรองแก่เช็ค ชาอิด ว่าจะปฏิบัติตามคำ

สัญญา เช็ก ซาอิดก็เริ่มรักษาโรคของเจ้าเมือง

เช็ก ซาอิด รักษาเจ้าเมืองอยู่ห้าวัน แล้วเช็ก ซาอิดก็ขอลากลับไปบ้านเช่นคราวที่แล้ว และต่อมาประมาณสิบห้าวันโรคของเจ้าเมืองก็หายไปแล้วเจ้าเมืองก็หาได้ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญานั้นไม่

อยู่มาประมาณหนึ่งปีเศษ เจ้าเมืองก็ป่วยด้วยโรคเดิมซ้ำอีก มีอาการร้ายแรงกว่าที่เป็นมาแล้ว จะนั่งจะนอนก็ไม่เป็นสุข จึงรับสั่งให้บ่าวออกไปเชิญ เช็ก ซาอิด มาอีกตามเคย เช็ก ซาอิด จึงกล่าวแก่ผู้ที่มาเชิญนั้นว่า “เจ้าจงกลับไปกราบทูลเจ้าเมืองเถิดว่า เราไม่ต้องการจะรักษาเจ้าเมืองแล้ว เพราะเจ้าเมืองคิดสัญญากับเรา” บ่าวเจ้าเมืองได้ฟังก็กลับไปเฝ้าเจ้าเมืองและกราบทูลตามคำพูดของเช็ก ซาอิดทุกประการ เจ้าเมืองก็ตรัสแก่เจ้าหน้าที่กรมวังว่า “เจ้าจงไปเชิญคนป่าไช้นั้นมาอีกเถละ บอกเขาว่า ถ้าโรคของเราหายไประหว่างนี้ ในนามแห่งเทวรูปที่เรากราบไหว้ เราจะไม่ผิดสัญญาอีกเป็นอันขาด ถ้าเราผิดสัญญาไม่ปฏิบัติตามที่เราพูดขอให้โรคของเรานี้อายำได้หายไประลอกชีวิต”

ฝ่ายเจ้าหน้าที่กรมวังก็ออกไปหา เช็ก ซาอิด แจ้งให้ทราบตามที่พระองค์รับสั่งทุกประการ เช็ก ซาอิดได้ฟังแล้วก็กล่าวว่า “ถ้าเช่นนั้นเราจะเชื่อ และเทวรูปเคารพของเจ้าเมืองจะเป็นพยานให้” ครั้นแล้ว เช็ก ซาอิดก็ออกจากบ้านมายังพระราชวัง เมื่อเช็ก ซาอิดมาเฝ้าแล้ว พระองค์ก็ตรัสว่า “ขอให้ท่านรักษาโรคเราอีกครั้งเถละ ถ้าหายจากโรคนี้แล้วเรายินดีจะปฏิบัติตามท่านทุกอย่าง เช็ก ซาอิดจึงกราบทูลว่า “ถ้าเช่นนั้นข้าพระองค์ก็ยินดีจะรักษาโรค

ของพระองค์ และถ้าหากโรคของพระองค์หายเป็นปรกติแล้วพระองค์ก็ไม่ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามดังคำสัญญาอีกแล้ว ถ้าโรคของพระองค์เป็นขึ้นมาก็ข้าพระองค์จะไม่ยอมรับรักษาให้อีกเป็นอันขาด แม้พระองค์จะให้ประหารชีวิตให้ตายไปข้าพระองค์ก็ยอม”

เจ้าเมืองได้ยินดังนั้นก็กล่าวว่า “เอาเถละ เรารับรองจะปฏิบัติตามท่านทุกประการ” เช็ก ซาอิดก็เริ่มรักษาเจ้าเมืองอีก เช็ก ซาอิด อยู่รักษาเจ้าเมืองสามวันก็ลากลับไปอยู่บ้าน และต่อมาอีกประมาณยี่สิบวัน โรคของเจ้าเมืองก็หายเป็นปรกติ

หลังจากนั้นประมาณเดือนเศษ วันหนึ่งเจ้าเมืองก็เสด็จออกท้องพระโรงพร้อมด้วยไพร่ฟ้าข้าราชบริพารพระองค์ จึงกล่าวแก่บรรดาข้าราชบริพารว่า “ท่านทั้งหลายเราขอแจ้งให้ทราบว่า เราจะเข้ารับนับถืออิสลาม ท่านทั้งหลายจะคิดอย่างไร” บรรดาข้าราชบริพารก็กราบทูลว่า “ควรมิควรแล้วแต่จะทรงโปรด บรรดาข้าพระองค์ทั้งหลายก็เห็นควรแล้ว” เมื่อเจ้าเมืองได้ยินข้าราชบริพารทั้งหลายเห็นชอบเช่นนั้นแล้ว พระองค์ก็ทรงยินดีปรีดาเป็นอันมาก

ครั้นรุ่งเช้าเจ้าเมืองก็ตรัสสั่งพนักงานวังให้ออกไปเชิญ เช็ก ซาอิด และสังฆนคาราให้รวบรวมบรรดาข้าราชบริพารตลอดจนไพร่ฟ้าทั้งหลายมาเฝ้าพร้อมกัน ขณะเดียวกัน เช็ก ซาอิด ก็ถึงยังท้องพระโรงและเข้าเฝ้าเจ้าเมือง เมื่อเช็ก ซาอิดมาถึงพระองค์ก็ต้อนรับด้วยความเคารพ และตรัสว่า การที่เราเชิญท่านมาครั้งนี้ก็เนื่องจากเราได้สัญญาแก่ท่านที่จะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม บัดนี้เราพร้อมที่จะปฏิบัติตามสัญญาแล้ว” เมื่อเช็ก ซาอิดได้ฟังพระองค์ก็กล่าวเช่นที่แสนที่จะยินดี

ยื่นออกจับพระหัตถ์ของเจ้าเมืองแล้วก็จูบมือของเจ้าเมืองแล้วก็ยกขึ้นทูนเหนือศีรษะ ต่อจากนั้น เช็ก ซาอิด ก็สอนคำปฏิญาณรับศาสนาอิสลาม โดยกล่าวว่า Asyhadu an la ilahail Lallah wasayhadu anna Muham-madan rasu Lillah เมื่อเช็ก ซาอิด สอนคำปฏิญาณรับศาสนาอิสลามแก่พระองค์แล้ว ก็หันมาสอนแก่บรรดาข้าราชบริพาร ตลอดจนไพร่ฟ้าทั้งหลายทั่วทุกคน เมื่อเช็ก ซาอิดสอนคำปฏิญาณแก่คนทุกคนแล้ว ก็กราบทูลว่า “เมื่อพระองค์ได้รับศาสนาอิสลามแล้วก็สมควรที่พระองค์จะได้เปลี่ยนชื่อของพระองค์เป็นชื่อ มุสลิมเสียด้วย เพื่อจะได้เป็นสิริมงคลต่อพระองค์และประชาชนทั้งหลาย เจ้าเมืองตรัสว่า “ถ้าเช่นนั้นขอให้ท่านตั้งชื่อให้เราด้วย” เช็ก ซาอิด จึงตั้งชื่อพระองค์ว่า สุลต่านอิสมาอิล ซิลตุลลอฮ์ ฟีลาลาม เมื่อเช็ก ซาอิดตั้งชื่อเจ้าเมืองแล้ว พระองค์ก็รับสั่งว่า “อันบุตรของเราทั้งสามนั้นก็ขอให้ท่านตั้งชื่อให้เป็นมุสลิม พร้อม ๆ กันเสียเลย เพื่อการรับนับถือศาสนาของเราจะได้สมบูรณ์ขึ้น เช็ก ซาอิด ได้ฟังก็กล่าวว่า “ขอให้เคชะบารมีของพระองค์จงปกป้องเมืองปัตตานี ดารุสซาลาม ไปจนถึงลูกหลาน อย่าได้เสื่อมคลายตลอดไป” ครั้นแล้ว เช็ก ซาอิด จึงตั้งชื่อบุตรธิดาของเจ้าเมืองทั้งสาม โอรสคนโตนั้นให้ชื่อ สุลต่านมุดาฟาร์ ซาย์ องค์กลางเป็นธิดาให้ชื่อว่า ซัยดี อาอิชะฮ์ และองค์สุดท้ายเป็นโอรส ให้ชื่อว่า สุลต่าน มันโซร์ ซาย์ เมื่อเช็ก ซาอิดตั้งชื่อบุตรธิดาของเจ้าเมืองแล้ว เจ้าเมืองจึงพระราชทานทรัพย์สิ่งของ ทั้งเงินทองและเสื้อผ้าแก่เช็ก ซาอิดเป็นอันมาก แล้ว เช็ก ซาอิดก็กราบทูลลากลับไปยังบ้านของตนที่เบรอ บ้านป่าไช

ในครั้งนั้นพลเมืองที่รับนับถือศาสนาอิสลามก็คือ พวกที่อาศัยอยู่ภายในเมืองเท่านั้น พวกที่อาศัยอยู่ตามบ้านนอก ๆ ออกไป ยังหาได้นับถือศาสนาตามเจ้าเมืองไม่ ส่วนเจ้าเมืองนั้นการนับถือศาสนาอิสลามก็เพียงแค่เลิกการเคารพเทวรูปและไม่กินเนื้อหมูเท่านั้น ส่วนนอกเหนือจากนั้นก็กิจการอื่น ๆ ที่คนนอกศาสนาปฏิบัติกัน พระองค์ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

๓

หลายปีต่อมาก็มีพ่อค้าจีนเล่นเรือสำเภาเข้ามาในเมืองปัตตานี พ่อค้าจีนนั้นได้นำของประหลาดมาถวายแก่เจ้าเมืองอย่างหนึ่งคือ ลูกปืนทำด้วยหินโคขนาดกระบุง ซึ่งบรรจุข้าวได้ประมาณสักแปดกัณฑ์ เมื่อพ่อค้าจีนเหล่านั้นถวายบังคมกลับไปยังสำเภาแล้วเจ้าเมืองก็รับสั่งแก่ข้าราชการที่เฝ้าอยู่นั้นว่า “การที่พ่อค้าจีนได้ถวายลูกปืนใหญ่แก่เราเช่นนี้ท่านจะคิดอย่างไรต่อไป” เหล่าข้าราชการบริพารเหล่านั้นก็กราบทูลว่า “ขอเดชะ ควรมิควรแล้วจะทรงโปรด พระยะคะ” เจ้าเมืองก็รับสั่งต่อไปว่า “ตามความเห็นของเรานั้นอันพ่อค้าจีนนั้นเป็นชาวต่างชาติได้เอาลูกปืนมาให้แก่เราเช่นนี้ เราเป็นเจ้าเมืองคนหนึ่งไม่มีปืนสำหรับใช้ยิงลูกปืนลูกนั้นได้รู้สึกว่าจะขายหน้าแก่คนต่างชาตินั้นเป็นอย่างยิ่ง เหล่าข้าราชการบริพาร ได้ฟังดังนั้นก็พากันกราบทูลว่า “เป็นความจริงดังที่พระองค์ตรัสสั่งพระยะคะ ข้าพระองค์นี้เป็นข้าของพระองค์ เมื่อพระองค์ทรงเห็นประการใดข้าพระองค์ยินดีปฏิบัติทุกประการ” เจ้าเมืองได้ฟังก็รับสั่งว่า “ถ้าท่านเห็นอย่างเราก็ขอให้ท่านดามะหงบ่าวประกาศแก่พวกราษฎรของเราทั้งหลายว่า ต่อไปภายในเวลาสามปีนี้ขอให้ราษฎรทั้ง

หลายจงอย่าได้ เอาทองเหลืองในเมืองนี้ออกขายแก่เมืองอื่นเป็นอันขาด หากผู้ใดขัดขืนก็จะลงโทษถึงประหารชีวิต” เมื่อตรัสแล้วก็เสด็จเข้า บรรดาข้าราชการบริพารทั้งหลายต่างก็ถวายบังคมลากลับยังสำนักของตน ฝ่ายดามะหงบก็นำพรรคพวกออกไปตีฆ้องร้องประกาศตามที่รับสั่งต่อไป

อยู่มาวันหนึ่งก็มีเรือสลุป ลำหนึ่งมาจากเมืองมะละกา นำสินค้าต่าง ๆ มาขายในเมืองปัตตานี ครั้งนั้นมีชาวเมืองมะละกาบา คนหนึ่งเป็นพ่อค้าชื่อสินค้าอยู่ในเมืองปัตตานีมีชื่อว่าเช็ก กุมบะ (Gombak) เช็ก กุมบะ ได้ให้คนของเขาคนหนึ่งชื่ออับดุลมุมินไปขายทองเหลืองนำหนักประมาณสี่หาบเศษ ให้แก่พ่อค้าชาวมะละกาผู้นั้น พ่อค้าชาวมะละกาที่ยินยอมรับซื้อทองเหลืองจำนวนนั้น ครั้นเวลากลางคืนเช็ก กุมบะก็ให้อับดุลมุมินแอบนำทองเหลืองนั้นลงเรือเพื่อลำเลียงไปส่งเรือของชาวมะละกา พอตีพบกับเจ้าหน้าที่ ที่คอยลาดตระเวนตรวจสินค้าของเจ้าเมืองเห็นเข้า จึงจับตัวนำไปส่งให้แก่ลักษมานา (Laksamana) ตำแหน่งแม่ทัพเรือ) ลักษมานาจึงได้สวนอับดุลมุมินว่าของนี้เป็นของใคร อับดุลมุมินก็แจ้งความจริงแก่ลักษมานาทุกประการ ลักษมานา จึงนำความขึ้นกราบทูลเจ้าเมือง เจ้าเมืองจึงสั่งให้ดามะหงบ จับเช็ก กุมบะและอับดุลมุมินคนใช้ไปประหารชีวิตเสียที่ประตูข้าง (Pintu Gajah) เจริงสะพานบ้านกะดี (กฏี) ทั้งสองคน ศพของทั้งสองก็ให้ทิ้งลงในคลองปาเราะ

ครั้นทิ้งศพลงไปแล้วโดยเหตุที่ไม่คาดฝัน ศพของเช็ก กุมบะ และอับดุลมุมินทั้งสองนั้นหาได้จมลงไปไม่ ศพของเช็ก กุมบะลอยน้ำในลักษณะยื่น

เหนือน้ำแต่บั้นเอว ส่วนศพของอับดุลมุมินนั้นยื่นอยู่เหนือน้ำแค่หน้าอก เมื่อน้ำไหลขึ้น ศพทั้งสองคนนั้นก็ลอยขึ้นตามน้ำ คล้ายคนเดินอยู่ในน้ำ เมื่อน้ำในคลองปาเราะนั้นไหลลงศพทั้งสองก็ลอยลงไปจนถึงสะพานบ้านกะดี ศพทั้งสองไหลขึ้นลงเช่นนั้นจนถึงสามวัน บ่าวเจ้าเมืองก็นำความเรื่องศพนั้นต่อ โด๊ะบือซา (ตำแหน่งหัวหน้าพนักงาน) โด๊ะบือซาจึงเข้ากราบทูลเจ้าเมือง เจ้าเมืองจึงสั่งให้โด๊ะบือซานำศพของคนทั้งสองไปฝังเสีย โด๊ะบือซา จึงสั่งให้คนลากศพคนทั้งสองนั้นไปฝังยังฝังแหลม เมื่อคนลากศพไปถึงจะทำการฝัง เผอิญศพทั้งสองคนนั้น ได้ขีดตัวยาวออกไปจาก ผิดสภาพคนธรรมดา ทั้งลำตัวศพก็อ่อนไม่เคยมีศพคนอื่นเป็นดังนี้ แต่ในที่สุดเจ้าหน้าที่ก็ฝังศพนั้นลงไปได้ ด้วยเหตุที่ศพขีดตัวออกยาวผิดธรรมดาเช่นนี้ คนจึงเรียกว่ากูโบรีโด๊ะปาแญ (ปืนขัง)

ต่อมาเจ้าเมืองก็สั่งให้โด้ะบันดา รา หล่อตัวปืนใหญ่โดยนายช่างซึ่งเป็นชาวเมืองโรม ชื่อว่า อับดุลชอมัด ที่หน้าหมู่บ้านเดมบาฆา (Tembaga) นั่นเอง ในไม่ช้าก็หล่อสำเร็จ แต่ก็ใช้ยิงไม่ได้เพราะทองเหลืองนั้นบางมาก ดังนั้นเจ้าเมืองจึงสั่งให้ทำลายและให้หลอมใหม่เป็นสามกระบอก วันปีที่หล่อปืนใหญ่ครั้งนั้นเป็นปีที่เจ็ดสิบแปดแห่งอิฆเราะ ตรงกับวันที่สาม เดือนรอมาดอน คืนวันอังคาร โดยเดชะบารมีแห่งเจ้าเมืองปืนใหญ่ ทั้งสามก็สำเร็จสมประสงค์ เมื่อหล่อปืนเสร็จจึงให้ชื่อกระบอกที่หนึ่งว่า ศรีนักรี (Seri Negeri) กระบอกที่สองชื่อโด้ะ โบะ (Tuk Buk) และกระบอกที่สามชื่อว่า นางลิว ๆ (Nang Liu-liu) (ไปรดอ่านต่อฉบับหน้า) ●